

Úvod do veřejné ekonomie

Juraj Nemec, prof. Ing. CSc.
Katedra veřejné ekonomie

Ciel' predmetu

- Cílem předmětu je získat znalosti z oblasti principů fungování veřejného sektoru, porozumět jeho podstatě, aktuálním trendům a problémům a získat základní analytické dovednosti k tvorbě a hodnocení státních intervencí.
- Dále také naučit se získané poznatky aplikovat v konkrétním prostředí a subsystému veřejného sektoru.

Obsah predmetu

- Blok 1: První základní teorém: Selhání trhu. Paretoovo optimum, tržní rovnováha, selhání trhu (veřejné statky, externality, rostoucí výnosy z rozsahu, asymetrie informací)
Blok 2: Druhý základní teorém: Redistribuce. Trh a sociální spravedlnost, redistribuce a optimalita
Blok 3: Makroekonomická regulace a právní stát
Blok 4: Selhání státu. Veřejná volba, teorie byrokracie
Blok 5: Rozsah a struktura veřejného sektoru
Blok 6: Veřejné finance
Blok 7: Fiskální federalismus. Výhody a nevýhody decentralizace, organizace a financování místního veřejného sektoru v Evropě, demokracie jako základ místní veřejné volby
Blok 8: Determinanty rozpočtového rozhodování místních celků

Ukončenie predmetu

- Test vo francúzštine
- Akademická esej (česky, slovensky, anglicky)
 - Esej sa píše na zvolenú tému, jej draft je potrebné prezentovať na druhej spoločnej konzultácii
 - Dva možné okruhy:
 - Efektívne uplatnenie vybranej funkcie „štátu“ (čo „štát“ urobil, prečo to urobil a čo dosiahol)
 - Zlyhanie „štátu“ (čo „štát“ urobil, čo chcel dosiahnuť a prečo opatrenie zlyhalo, prinieslo nevhodné výsledky)
 - Rozhoduje obsah a nie rozsah eseje
 - Esej je možné zasláť (mailom) opakovane, najneskôr však dva týždne pred skončením skúšobného obdobia

Dnešná konzultácia

- Téma: Blok 4: Selhání státu. Veřejná volba, teorie byrokracie
- Podtémy:
 - Všeobecné príčiny zlyhávania štátnych intervencií
 - Teória byrokracie
 - Verejná voľba

Všeobecné príčiny zlyhávania štátnych intervencií

- Mnohé problémy, ktoré štát rieši sú tzv. „wicked problems“
 - Uvedte príklady a s nimi spojené problémy
- Nízka „policy making“ kapacita štátu
 - Ranking ČR v indikátoroch „policy making“
 - Regulatory impact analysis
- Oportunistické správanie sa hlavných „stakeholders“

Teória byrokracie

- Je byrokracia („štátna správa/ úradníci) potrebná?
- Čo maximalizuje byrokracia?

Parkinsonove zákony byrokracie (diskutujte)

- Počet úředníků roste nezávisle na objemu jejich úkolů. Vysvětluje to působením dvou sil:
 1. Úředník stoupá v kariéře, jak přibývá jeho podřízených.
 2. Každý úředník přiděluje práci ostatním.
- Dále rozvinul novou vědu, kterou nazval „komitologie“ – nauka o činnosti komitétů a vlád. Historická zkušenost říká, že čím více lidí se podílí na rozhodování, tím nesmyslnější jsou jejich rozhodnutí a zformuloval vzorec pro nekompetentnost, kde hlavní proměnnou je počet účastníků schůze. Jak roste počet ministrů, klesá schopnost vlády rozumně rozhodovat, a při počtu „někde mezi 19,9 a 22,4“ schopnost rozhodovat zcela mizí.
- Otázce, kterou je třeba rozhodnout, se věnuje tím víc času, čím menší je její význam: vláda diskutuje o stavbě kůlny déle než o miliardovém projektu (správní rada velké soukromé korporace rozhoduje o občerstvení za 5 dolarů na své příští schůzi půl hodiny, investici za miliardu dolarů schválí jednomyslně během tří minut). Důvod je v tom, že velké projekty jsou složité a nikdo se v nich nevyzná, kdežto k příslovečné „barvě kůlny“ se každý cítí kompetentní vyjádřit (popisuje známý psychologický jev: pět dolarů si umí představit ve své kapse každý člověk, zatímco miliardu dolarů nikdo v životě pohromadě neviděl).

Verejná voľba

- Čo maximalizujú politici?
 - Napr. Stiglitz
- Ako sa správa volič?
 - Racionálna ignorancia
 - V súčasnosti úloha sociálnych médií
- Aké sú mechanizmy verejnej voľby?
 - Arrow: problémy väčšinového hlasovania, hlasovací paradox